

Управління освіти і науки Тернопільської міської ради
Тернопільська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів

***Всеукраїнський конкурс
«Шкільна бібліотека – 2020»***

Номінація:

«Бібліотека – територія читання»

Тема:

Знання у книгах, книги в бібліотеках

Бібліотекар

Ярема Олеся Іванівна

Тернопіль 2020

Зміст

I Вступ.....	3
II Основна частина	
1.1 Використання традиційних та інноваційних форм роботи в бібліотеці із залученням дітей до читання	5
1.2 Співпраця вчителя, бібліотекаря та батьків на користь читача.....	15
1.3 Моніторинг читацьких інтересів.....	20
III Проблема читання в сучасному інформаційному суспільстві.	
Шляхи її вирішення.....	27
IV Висновок.....	29
V Список використаних джерел.....	30
VI Додатки	

Вступ

Актуальність : Великий педагог Василь Сухомлинський говорив : « Далеко не кожен стане вченим, письменником, артистом, далеко не кожному судилося винайти порох, або велосипед, але майстром своєї справи має стати кожен». Цей вислів актуальний і сьогодні, в період реформування бібліотек освітянської галузі, оновлення змісту їх діяльності, що вимагає від працівників бібліотек переосмислення своєї ролі в даному процесі. Основна місія бібліотекаря рухатись вперед, не зупинятись на досягнутих вершинах, а підійматися вище і вище. Модель сучасного ефективного бібліотечного процесу передбачає готовність до застосування нових освітніх ідей, здатність до прийняття творчих, нестандартних рішень. Бібліотекар Нової української школи – це , звісно, компетентна, освічена, креативна особистість, яка протягом життя самовдосконалюється, навчається та підвищує свій рівень. Участь у Всеукраїнському конкурсі «Шкільна бібліотека» стимулюватиме мій творчий пошук, прагнення до постійного збагачення індивідуальної лабораторії новими знахідками та відкриттями, сучасними технологіями й інтерактивними методами, створюватиме позитивний імідж бібліотеки та комфортне середовище для користувача, позитивну мотивацію до читання.

Мета:

- систематизувати результати своєї діяльності;
- сформувати власну фахову компетентність щодо формування життєвих ключових компетентностей читачів;
- спланувати дії щодо вдосконалення подальшої роботи з розвитку читацьких інтересів школярів;
- систематизувати напрацювання з питань моніторингу читання;
- виявити рівень свого професійного розвитку.

Завдання:

- проаналізувати та узагальнити досвід своєї роботи;

- оцінити власний професіоналізм, використання у своїй діяльності сучасних форм та методів бібліотечної роботи;
- створити в бібліотеці оптимальні умови для виховання ключових компетентностей Нової української школи;
- виокремити ефективні сучасні інноваційні форми роботи для обміну досвіду з колегами;
- продемонструвати свої надбання на сайті бібліотеки;
- продемонструвати авторські доробки.

1.1 Використання традиційних та інноваційних форм роботи в бібліотеці із залученням дітей до читання.

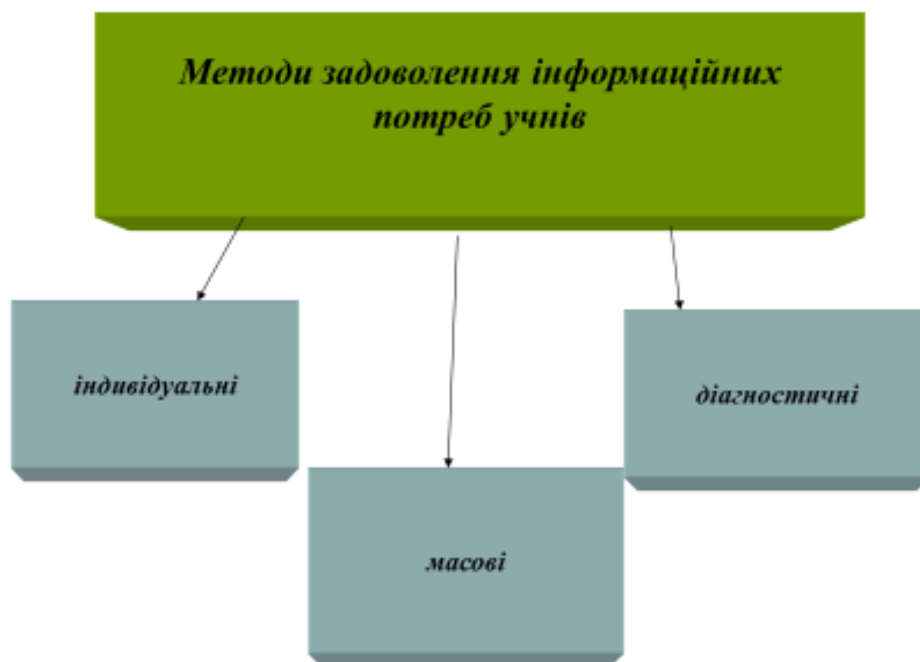
***Кожен з нас - читач!
Просто дехто ще
поки не знайшов своєї
улюбленої книжки...***

Шкільна бібліотека - єдине доступне джерело інформації для учнів, яке забезпечує їх інформаційними ресурсами, місце соціальних комунікацій, де зустрічаються учні різного віку, вчителі. Бібліотека загальноосвітнього навчального закладу є його обов'язковим структурним підрозділом, який здійснює бібліотечно-інформаційне, культурно-просвітницьке забезпечення навчально-виховного процесу як в урочний, так і в позаурочний час. Свою діяльність організовує спільно з педагогічним колективом, відповідно до планів роботи і регламентуючої документації, що затверджується директором закладу.

Сьогодні гостро стоїть питання, яке майбутнє створить нове покоління? Адже воно залежить від неординарно мислячих, творчих особистостей, від тієї інтелектуальної духовної еліти, формування якої залежить і від нас. На даний час діти мають можливість задовольняти пізнавальні інтереси та запити за допомогою різноманітних джерел і численних відео – та аудіовізуальних каналів одержання інформації. Але ні кінофільми, ні теле – чи радіопередачі, ні дискотека не замінять спілкування з книгою. Адже книга – це той найцінніший скарб і основне багатство, яким володіє бібліотека і через який впливає на серця та розум в першу чергу учнів.

В Україні склалась нова соціокультурна ситуація. Читання стало іншим. У коло читацьких інтересів увійшла така література і такі сфери життя, які раніше менше привертала увагу, або ця увага штучно нівелювалась.

Макро- і мікросередовище впливають на розвиток людини, тому завдання бібліотек – створити умови для задоволення та розвитку інформаційних потреб школярів.

1. Індивідуальна робота шкільної бібліотеки

Одним із факторів становлення особистості є бібліотека, книга, інформація, через яку сприймається світ. Найчастіше в шкільній бібліотеці під час бесід, поширюється індивідуальна форма роботи, яка орієнтує учня-читача у виборі необхідних матеріалів.

Мета індивідуального бібліотечного обслуговування – допомога особистості в її соціалізації через читання і отримання інформаційної підтримки бібліотеки.

В завдання індивідуального обслуговування входять:

- задоволення інформаційних потреб читача;
- сприяння підвищенню рівня культури читання та інформаційної культури читача;
- організація співробітництва читача та бібліотекаря протягом усього часу користування послугами бібліотеки.

Таким чином, індивідуальне бібліотечне обслуговування на сьогодні повинно допомагати самостійному розкриттю, пізнанню, вираженню

особистості у всіх сферах його життєдіяльності. До найбільш ефективних форм і методів послуг індивідуального бібліотечного обслуговування можна віднести наступні:

- індивідуальна бесіда;
- індивідуальне інформування;
- консультації.

2.Масова робота шкільної бібліотеки

Ефективними технологіями масової роботи шкільної бібліотеки є книжкові виставки, огляди літератури, обговорення книг, читацькі конференції, різноманітні особистісно-рольові та літературні ігри (конкурси, вікторини, подорожі книгами), усні журнали, літературні вечори тощо. <https://yaremao.wixsite.com/mysite>. Масова робота шкільної бібліотеки розпочинається з прищеплення учням любові до книги, до читання.

3.Діагностична форма роботи шкільної бібліотеки

Основний метод – опитування читачів, як письмове (анкета), так і усне (інтерв'ю).

Анкетування - це метод збору інформації, який спирається на опитування читачів за допомогою анкет. Анкетування можна проводити з метою вивчення інтересів, виховання культури читання, з метою виявлення відношення до книги тощо.

Спостереження – метод діагностичного дослідження, який відбиває зміни вивченого об'єкту, його кількісно – якісних характеристик.

З метою виявлення загальної картини того, як читають наші учні, періодично проводяться групові або загальні аналізи читання. (Додаток 1) Вони дають змогу оцінити ефективність здійсненої бібліотекою навчального закладу роботи.

Читання – це базовий компонент життя дитини, її виховання, освіти; найактивніше тренування розумової діяльності, зміцнення пам'яті, розвитку уяви, воно формує позитивне ставлення до світу, забезпечує формування

особистості в цілому. Тому бібліотека сьогодні багато робить для гуманістичного виховання користувачів – дітей.

Виставкову діяльність бібліотеки називають бібліотечним твором, візитною карткою бібліотеки. Бібліотечна виставка – спосіб спілкування між бібліотекарями та читачами. І настільки це спілкування буде глибоким та цікавим залежить тільки від нас. До уваги наших читачів представлено дуже багато різних виставок. Є постійно-діючі :

- «Здоров'я дітей – багатство нації»,
- « Скарб високої любові»,
- « Тернопілля . Родовід і сьогодення»,
- « Для мене в світі ти одна, моя чарівна Україно!»,
- « Душа моя звеличить Бога»,
- « Без мови немає народу, як сонця без сьйва нема»,
- « Жива криничка поезії»,
- « У світі казки чарівної».
- Виставка – персоналія « Його весна довіку не зів'яне, його «Кобзар» нікому не спалить»

А є виставки тимчасові, присвячені якомусь заходу, події, календарному святу, наприклад:

- « Нині свято нашого народу - свято України , її роду»,
- « Слава козацька не вмре не поляже»,
- « Великий голод в Україні»,
- « Матусині руки ласкаві»,
- « А сотню вже зустріли небеса»,
- « В її краплині криється життя»
- « Для наших улюблених мам і тат»
- « Книги ювіляри 2019»
- « Ти – людина, значить маєш права»
- « Що читали наші батьки»

- « 16 днів проти насилля»

Ці та багато інших виставок можна переглянути на сайті бібліотеки <https://yaremao.wixsite.com/mysite/bibliotechni-vistavki>. Виставка нової літератури оформляється щорічно при надходженні нових книг у бібліотеку. Проводиться також в бібліотеці ретро день « Незаслужено забуті книги».

Дуже багато уваги приділяється учням перших класів, адже в першому класі вони навчаються читати, писати, знайомляться зі школою і бібліотекою. В цьому навчальному році у нас чотири перші класи. З кожним із них окремо проводяться екскурсії «Знайомство з бібліотекою» .

*Екскурсія 1-их класів
«Знайомство з бібліотекою» .*

У бібліотеці традиційно проходять зустрічі читачів з письменниками нашого краю: І Мацко, М. Гуменюк, М. Баліцька, О. Вітвіцький, О.Атаманчук, Р. Росіцький, Т. Гнатович, С. Горохівська та ін. діти із задоволенням слухають письменників, беруть участь у майстер класах та насолоджуються спілкуванням з відомими людьми. Під час проведення таких бесід розкриваються дитячі таланти, школярі малюють ілюстрації до книжок улюбленого поета, читають власні вірші, починають писати оповідання. Це надихнуло і мене на створення збірок «Маленькі творці великого дива» .

Книга – одне з найбільших чудес створених людиною. Щоб книжка довше жила потрібно про неї турбуватися, якщо вона захворіла, лікувати - тоді книга знову радуватиме своїх читачів. У бібліотеці працює «Книжкова лікарня». <http://19school.wixsite.com/te-ua/library?lightbox=dataItem-jdc00qf71> Найактивніші читачі з різних класів, починаючи з другого, приходять в бібліотеку ремонтувати книги. Діти привчаються до бережного

поводження з книгою, часто, в процесі роботи, підбирають собі цікаву літературу.

Зустріч з письменниками рідного краю

Щорічно в нашій книгозбірні проходить благодійна акція “Подаруй бібліотеці книгу!” В акції приймають участь учні 2-11 класів. <http://19school.wixsite.com/te-ua/library?lightbox=dataItem-ixja4gzh2> . За ініціативою бібліотекарів було створено « Дерево читацьких вражень», на якому відвідувачі писали цікаві вислови з улюбленої книги. Започаткована у нас і АРТ-тераса «Прочитав я, прочитай і ти». Кожен користувач на кольорових картках-метеликах висловлює свої враження від прочитаної книги. Метелики формуються на загальному плакаті , де всі охочі мають можливість познайомитися з цікавими книгами. Досить часто проводиться міні-гра «Що б такого прочитати ,щоб від стресу не страждати?». Учасники гри пишуть на папері назву книги, яка їм найбільше сподобалася, і яку б вони хотіли порекомендувати іншому. Всі записки складаються в «чарівний кошик» з написом «Бажаєте щось прочитати цікаве? Довіртеся щасливому випадку».

Книга наповнює серця читачів любов'ю та теплом, співчуттям та натхненням, розумінням та мудрістю. Саме тому був організований флешмоб «Прихили своє серце до книги», та піаракція на майданчику «У світі з книгою». Позитивний вплив на інтерес школярів до читання мають різного роду конкурси. Так конкурс «Кращий читач шкільної бібліотеки» проводиться з метою:

- заохочення учнів до систематичного читання, виявлення читацьких вподобань та пріоритетів;
- популяризація книги;
- вироблення в учнів самостійної роботи з книгою.

*Фотоконкурс
«Читай я буду слухати»*

Фотоконкурс «Читай я буду слухати» охопив всю фантазію наших юних читачів, адже до нього залучалися і батьки, і дідусі з бабусями і, навіть, домашні улюбленці. Учасники робили цікаві фото, що надихало інших прочитати прорекламовану книгу.

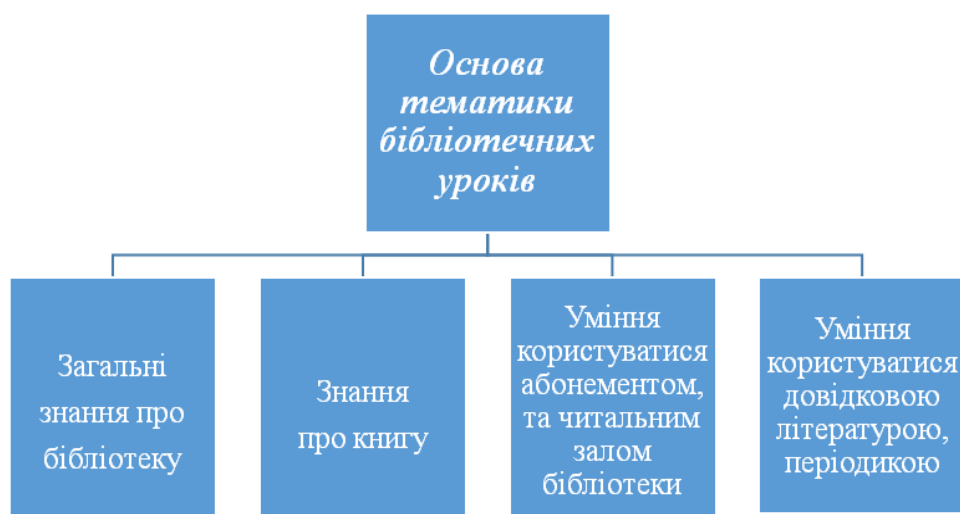
Не менш захоплюючі пройшли і конкурси малюнку « Ми читаємо і малюємо» <http://19school.wixsite.com/te-ua/library?lightbox=dataItem-ixjaj7yi4>,

та «Бібліотека очима дітей»

<https://yaremao.wixsite.com/mysite/post/%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BA%D1%83%D1%80%D1%81-%D0%BC%D0%B0%D0%BB%D1%8E%D0%BD%D0%BA%D0%B0-%D1%8F-%D1%87%D0%B8%D1%82%D0%B0%D1%87-%D1%88%D0%BA%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D1%97-%D0%B1%D1%96%D0%B1%D0%BB%D1%96%D0%BE%D1%82%D0%B5%D0%BA%D0%B8>

на якому діти подивилися на нашу книгозбірню з іншого боку. Вони запропонували своє бачення книгозбірні, внесли свої корективи.

Важливим засобом формування системи бібліотечно-бібліографічних знань учнів є бібліотечні уроки.

Для молодших школярів найефективнішими є заняття, що відбуваються у формі гри. Це може бути перегляд та обговорення мультфільму «Грицькові книжки»

<https://yaremao.wixsite.com/mysite/post/%D0%B3%D1%80%D0%B8%D1%86%D0%B5%D0%B2%D1%96-%D0%BA%D0%BD%D0%B8%D0%B6%D0%BA%D0%B8>

„бібліотечний медіа урок «Стежками улюблених казок» (Додаток 2). Дітям - підліткам дуже цікаво відвідувати уроки-казки, а більш того самим взяти участь у постановці лялькових вистав. Тут також є у пригоді бібліотечні медіа-уроки :

- « Наші паперові друзі»,
- « Як виникла книга» (Додаток 3)
- « Книга мій друг»,
- « Структура книги» <https://yaremao.wixsite.com/mysite/prezentaciyi>
- « Знайомство з довідковою літературою» та ін.

Лялькова вистава «Зайчикова хатка»

Учням середніх класів подобаються заняття в бібліотеці за аналогією з багатьма телепередачами: аукціонами, подорожами, шоу:

вікторина «Стежина в зоряний час» <http://19school.wixsite.com/te-ua/kopiya-shkilna-biblioteka?lightbox=dataItem-jrtmvhdh> , бібліотечний калейдоскоп «Книжкові лабіринти» <http://19school.wixsite.com/te-ua/kopiya-shkilna-biblioteka?lightbox=dataItem-juwb8dd4>, медіа урок «Берегині книжкових скарбів» <https://yaremao.wixsite.com/mysite/prezentaciyi>, вікторина « Дарують мудрість дітям книги?» https://www.youtube.com/watch?time_continue=30&v=HkUk-FdckM&feature=emb_title

Як відомо, старшокласники не часто відвідують бібліотеку, це пов'язано із насиченою шкільною програмою. Але ми і в даному випадку знайшли вихід. Тут став у пригоді відомий вислів « Якщо гора не іде до Магомеда, то Магомед прийде до гори». Для таких учнів ми придумали різного роду вікторини, від яких вони не в змозі відмовитися. Наприклад: інтелектуально-розважальна гра «Хто розумніший» (Додаток 4) <http://19school.wixsite.com/te-ua/kopiya-shkilna-biblioteka?lightbox=dataItem-jupx5ucol> , інтелектуально-розважальна гра « Чи знаєш ти свій рідний край?» <http://19school.wixsite.com/te-ua/kopiya-shkilna-biblioteka?lightbox=dataItem-jrtmfqix>

Вже традиційними стали «Бібліотечні посиденьки», на яких найактивніші читачі презентують свою улюблену книгу, діляться враженнями від прочитаного.

Сучасний стан розвитку суспільства потребує нового підходу до розуміння бібліотечної діяльності як єдиної системи. Зарубіжний та вітчизняний досвід свідчать: для того, щоб бібліотечні послуги, організація обслуговування користувачів відповідали потребам сьогодення, необхідно значну увагу приділяти впровадженню нових сучасних форм роботи.

Бібліотечні посиденьки (презентація улюбленої книги)

Девізи сучасної бібліотеки: «Читати знову модно», «Читати – це престижно». Серед новітніх форм масової роботи з дітьми у нашій бібліотеці особливе місце займає квест. Ця ігрова форма роботи має тривалу історію розвитку, багато можливих варіантів використання і чимало позитивних моментів.

*Бібліотечний квест
«Аптека для душі»*

Бібліотечний квест – це гра, що проходить у стінах бібліотеки і побудована за певним сюжетом на основі виконання ланцюга завдань з використанням фондів бібліотеки та з метою досягнення кінцевого результату.

Найцікавішими визнані такі квести: «Аптека для душі», « У пошуках карти Запорізької Січі». <http://19school.wixsite.com/te-ua/library?lightbox=dataItem-j0z0i411> « У пошуках незвичайних книг» (Додаток №5)

Для того, щоб, зацікавити наших відвідувачів повернутися до нас знову ми проводимо різного роду майстер-класи:

- Виготовляємо закладки для підручників «Зроби книзі подарунок»
- До Дня святого Валентина виготовляємо відкритки
<http://19school.wixsite.com/te-ua/kopiya-shkilna-biblioteka?lightbox=dataItem-jspwx9h7>
- До новорічних свят вирізаємо сніжинки та оформляємо їх у цікаві композиції <http://19school.wixsite.com/te-ua/library?lightbox=dataItem-jdbzhuq02>
- Вчимося робити ляльки-мотанки <http://19school.wixsite.com/te-ua/kopiya-shkilna-biblioteka?lightbox=dataItem-jupvm7ps>

Кожен майстер-клас супроводжується цікавою історією, яку діти самі готують та розповідають всім присутнім. Це може бути легенда, оповідання або просто захоплююча стаття яка надихає на активну роботу. Вирішили ми також побачити результат своєї роботи сформувавши фотоальбом «Один рік з життя бібліотеки».

https://docs.google.com/document/d/1ISl15hPMBkKxDP8vtbufe5GU7pV4b45q7f8glunj_E0/edit .Учні залюбки допомагали в оформленні світлини. Родзинкою бібліотеки стала «Розмовна книга», яка приємно вразила відвідувачів. Тепер у певні години заходячи в приміщення бібліотеки, діти не тільки бачать книги, але й можуть їх почути. Наймолодші відвідувачі із задоволенням прибігають, щоб дізнатися , яка казка чи оповідання звучить сьогодні.

Бібліотекарі повинні прикладати максимум зусиль, щоб привити дітям любов до книги, до читання. Як було сказано відомим письменником : « Любіть книгу...вона полегшить вам життя... вона вчить вас поважати людину і самих себе, вона окрилює розум і серце почуттям любові до світу, до людини...» з його словами не можливо не погодитися.

2.2.Співпраця вчителів , бібліотекаря та батьків на користь читача.

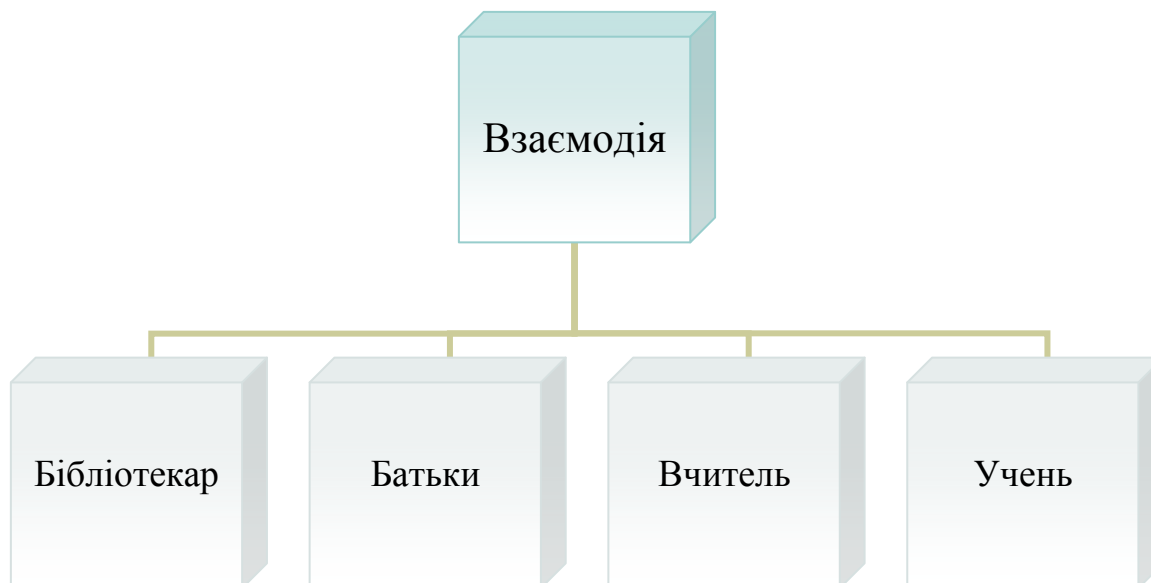
***Якщо ви володієте знанням,
дайте іншим запалити
від нього свої світильники.
Т. Фулпер***

Шкільна бібліотека - це найважливіше і найперше джерело інформації для вчителів, тому співпраця бібліотеки і педагогічного колективу є запорукою своєчасного і ефективного впровадження нових освітніх технологій і методів у навчально-виховний процес із метою його удосконалення. Співпраця педагогів і бібліотекаря мають добрі результати для творчої роботи з учнями, допомагають розвитку особистості, дають можливість дітям не розминутись із «розумною» книгою, виховати гідних громадян України.

«Гарна бібліотека є книжковим відображенням Всесвіту», - говорив відомий український бібліотекознавець Г.Плеский . Тож слід пам'ятати , що відкриваючи перед дитиною двері бібліотеки, ми ніби даруємо їй Всесвіт. Але відкрити двері мало. Треба наполегливо працювати, щоб за допомогою книги сприяти духовному зростанню дитини, формувати у ній почуття патріотизму, готувати до входження в сучасний світ, впливати на розумові здібності підростаючого покоління.

В основу діяльності бібліотеки покладено принцип діалогічного спілкування працівника бібліотеки , учня, вчителя та батьків в умовах інтелектуальної свободи вибору джерела інформації та його творчого опрацювання.

Ф о р м у в а н н я у с п і ш н о ї о с о б и с т о с т і

Уміння дитини читати – це насамперед наявність інтересу до читання, до книг, як джерела пізнання. Виховати інтерес до читання неможливо без допомоги батьків: їх ласки, турботи, мудрого слова, поради. Батьки повинні бути дітям щирими друзями. Мабуть, не має батьків, які б не хотіли навчити своїх дітей швидко й виразно читати, викликати інтерес до читання. Адже роль книги в житті дуже велика. Чим би не захоплювалася дитина – історією, природознавством, технікою, науковими пошуками – їй завжди допоможуть книги.

Працювати з книгою дитина вчиться з першого шкільного дня на всіх уроках, але потрібно й дома приділяти значну увагу спілкуванню з нею. Протягом першого класу учні переважно навчаються читати вголос свідомо, правильно, плавно, по складах, переходячи наприкінці навчального року до читання цілими словами. У цей час закладаються навички виразного читання, особливо знайомого тексту, набуваються певна швидкість, уміння самостійно працювати з книжкою. Виникає питання: що і як читати з дітьми? На це та інші питання можна знайти відповідь на сайті бібліотеки <https://yaremao.wixsite.com/mysite/dlya-vas-batki>

Для популяризації сімейного читання було створено відеоролик

«Формування сімейного читання в шкільній бібліотеці» (Додаток 6).

Велику роль у розв'язанні цього завдання займає масова робота. Вибір форм спільної роботи бібліотеки, вчителі і школярів залежить від виховної мети, різноманітності книг, які бібліотека може запропонувати читачам, від вікових та психологічних особливостей читачів.

Формами співпраці бібліотеки (бібліотекаря) і вчителів є бесіди, екскурсії в шкільну і міські бібліотеки <http://19school.wixsite.com/te-ua/library?lightbox=dataItem-j2gk5jhp1> (шкільна бібліотека тісно співпрацює з Тернопільською міською дитячою бібліотекою № 4). З метою популяризації знань, зацікавлення дітей своїм навчальним предметом, проводяться інтелектуальні конкурси. Наприклад: «Прекрасне слово Кобзаря», <http://19school.wixsite.com/te-ua/library>, вікторина «Що? Де? Коли?» https://www.youtube.com/watch?v=S46TWYvkoPY&feature=emb_title, «Стежина в зоряний час» за мотивами оповідань В. Сухомлинського, де було зроблено найбільшу в школі рукотворну книгу.

https://www.youtube.com/watch?time_continue=4&v=BD8DCiLI6Fw&feature=emb_title

Розважально-інтелектуальна гра «Хто кмітливіший» <http://19school.wixsite.com/te-ua/kopiya-shkilna-biblioteka?lightbox=dataItem-jupx5ucm2>

Спільна робота бібліотекарів та вчителів

Акція «Школа читає Шевченка» <https://www.youtube.com/watch?v=b90f6bROwCg>,
Подаруй книгу бібліотеці <http://19school.wixsite.com/te-ua/library?lightbox=dataItem-ixja4gzg> З вчителем фізичної культури Крутовським В.Ю. було проведено бібліотечно-фізкультурний турнір «Дорогою до країни книг» <http://19school.wixsite.com/te-ua/kopiya-shkilna-biblioteka?lightbox=dataItem-juwcvbi3> Для розкриття дитячих талантів та закріплення матеріалу про прочитану книгу проводився фотоконкурс « Я читаю і малюю» <http://19school.wixsite.com/te-ua/library?lightbox=dataItem-ixjai7yg>

Велике значення в навчально-виховній роботі мають інтегровані та бібліотечні медіа уроки. Вже третій рік поспіль в співпраці з вчителем історії Цибульською М.В. ми об'єднуємо корисне і цікаве проводячи інтегровані уроки на яких діти у цікавій формі мають можливість узагальнити пройдений матеріал. Це такі як: «Довге 19 Століття» <https://yaremao.wixsite.com/mysite/post/%D1%96%D0%BD%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D0%B9-%D1%83%D1%80%D0%BE%D0%BA-%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D0%B3%D0%B5-%D1%96%D1%85%D1%85-%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%82%D1%82%D1%8F>

«Сторінками історії України» (Додаток 7);

«Подорож козацькими стежками» <http://19school.wixsite.com/te-ua/library?lightbox=dataItem-jrs8wetp1> , «Структура книги», «Як виникла книга?», «Як працювати з довідковою літературою» і т. д.

Перевагою таких уроків є те , що вони дозволяють охопити одночасно велику кількість учнів, сприяють отриманню певної системи знань. Бібліотекар допомагає класному керівнику підготувати тематичні класні години, які розвивають цікавість до читання, цікавість до вивчення навчальних предметів. Кожен класний керівник систематично цікавиться , як відвідують його учні бібліотеку, що вони читають, якими книгами і журналами більш за все цікавляться.

Підібрати необхідні матеріали, знайти потрібну інформацію – тут теж на допомогу приходять шкільна бібліотека. Так разом з учителями української літератури було проведено захід « Запрошуємо на розмову про довідкову

літературу». Одержані знання діти використовують на уроках української мови та літератури. Оформляються книжкові виставки <https://yaremao.wixsite.com/mysite/bibliotechni-vistavki> на відповідну тематику.

Доведено, що співпраця бібліотекарів і вчителів сприяє підвищенню рівня педагогічного процесу. В.А Сухомлинський ще в середині ХХ століття писав, що «Школа - це, перш за все, книга, а виховання - перш за все, слово, книга і живі людські відносини». Прогресивні представники вітчизняної педагогіки завжди розглядали шкільну бібліотеку в якості найважливішої ланки навчально-виховного процесу, підкреслюючи вплив вмісту документальних ресурсів бібліотеки на підвищення рівня досягнень школярів. Ефективною формою роботи на допомогу навчальному процесу є участь у проведенні предметних тижнів, тиждень дитячої книги, тиждень або день шкільної бібліотеки плануються різні форми роботи по популяризації книги завдяки яким учні засвоюють краще програмні матеріали з підручників та ознайомлюються з фондом шкільної бібліотеки.

В кінці навчального року шкільна бібліотека нагороджує книгами, грамотами і призами дітей класу, які багато читають, допомагають ремонтувати книги, постійно працюють у читальному залі.

2.3. Моніторинг дослідження читацької компетенції школярів.

*Ви не можете вирішити проблему,
поки не визначите, що вона у вас є.
Харві Маккей*

Методи вивчення читання дітей у бібліотеці (аналіз читацьких формулярів, анкетування, спостереження, бесіди тощо) дозволяють визначити переваги та недоліки в роботі з формування та розвитку читацьких інтересів учнів.

У сучасних умовах інформатизації відбувається зміна орієнтирів у визначенні потреб для забезпечення інтелектуального, духовного розвитку дітей і молоді. Важливим шляхом удосконалення читацької компетентності школярів є застосування моніторингових досліджень. Тому в шкільній бібліотеці був проведений моніторинг читацьких інтересів учнів 2-4 класів, за період з 02 вересня по 19 грудня 2019 року.

Мета моніторингу: аналіз вивчення читацьких інтересів учнів та аналіз відвідування ними шкільної бібліотеки, вивчення впливу середовища (вчитель, батьки, учні) на формування світогляду читачів.

Об'єкт спостереження - учні 2- 4 класів.

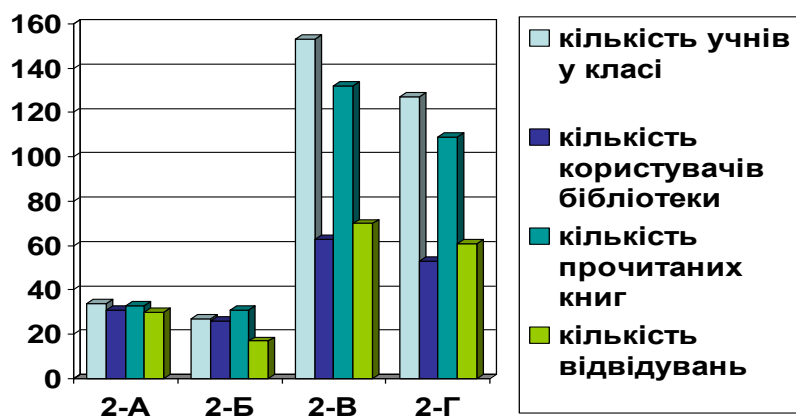
Моніторинг здійснювався за такими критеріями:

- кількість учнів у класі;
- кількість користувачів у бібліотеці;
- кількість прочитаних книг;
- кількість відвідувань.

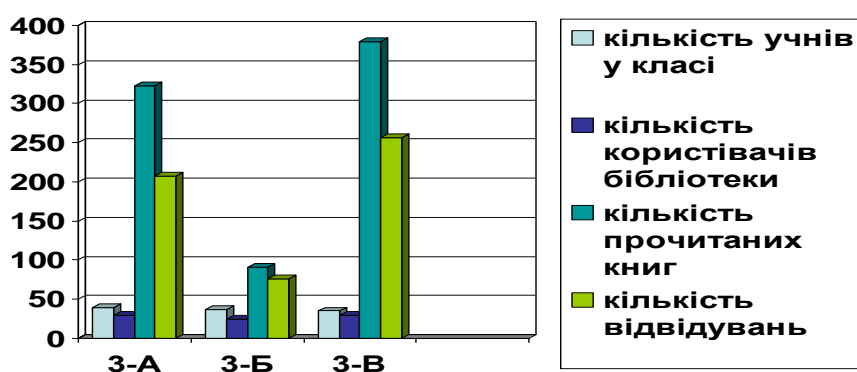
Збір інформації здійснювався такими методами:

- спостереження,
- аналіз фонду,
- аналіз читацьких формулярів,

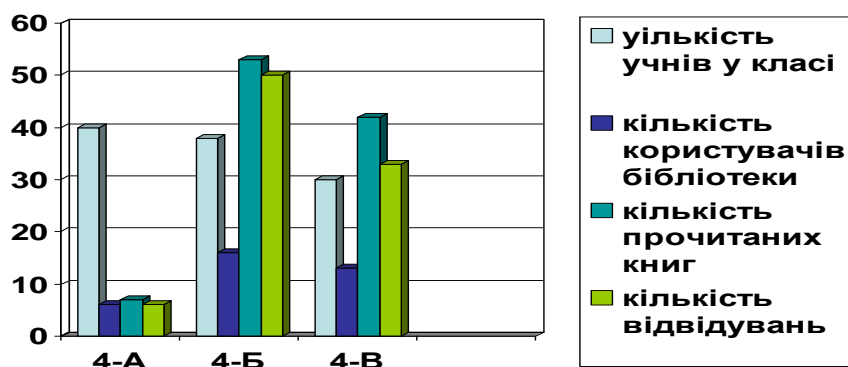
Аналіз читацьких формулярів учнів 2-их класів (станом на 19.12.2019р.)

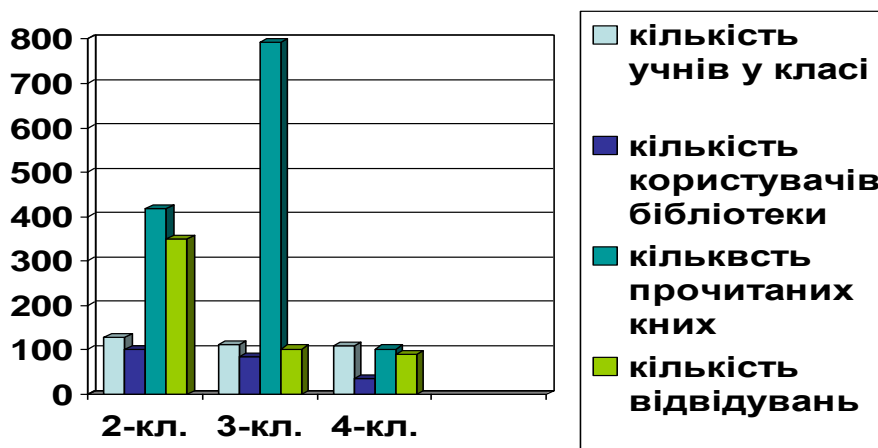
Аналіз читацьких формулярів учнів 3-іх класів (станом на 19.12.2019р.)

Аналіз читацьких формулярів учнів 4-их класів (станом на 19.12.2019р.)

**Загальний аналіз читацьких формулярів учнів 2-4 класів
(станом на 19.12.2019р.)**

Висновки : Аналіз читацьких формулярів учнів 2 - 4 класів показав, що 64% школярів - читачі шкільної бібліотеки. Найактивнішими читачами є учні 2-х класів. Проте, найбільшу кількість книг прочитали учні 3-їх. Це свідчить про те, що вони мають більш сформовані читацькі навички, проявляють інтерес до книги, читання. Щоб зацікавити найменших відвідувачів, бібліотекарі разом із учителями проводимо ряд заходів: літературні вікторини, бібліотечні уроки, індивідуальні бесіди, книжкові виставки та перегляди літератури.

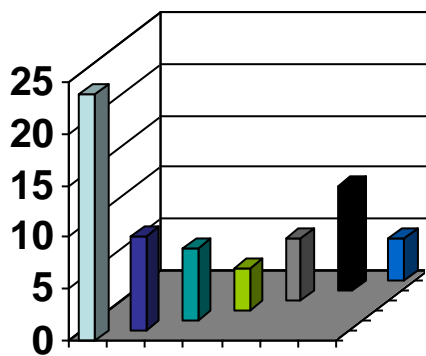
На превеликий жаль 10,5% учнів 2-4 класів майже не проявляють інтересу до читання. За означений період вони жодного разу не відвідали бібліотеку .

Імовірні причини: 1. не сформованість самостійності у навчально-пізнавальній діяльності дітей і, зокрема, читанні; 2. недостатня увага батьків до розвитку читацького інтересу дитини.

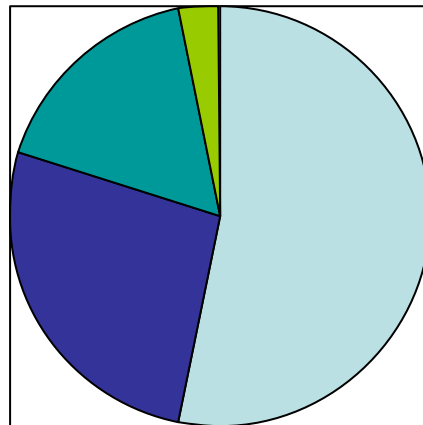
Також проведено анкетування «Я - читач» (Додаток 7) серед учнів старшої школи, (анкетування проводилося вибірково) відповідно до якого складені такі діаграми.

Опитано - 64 учні.

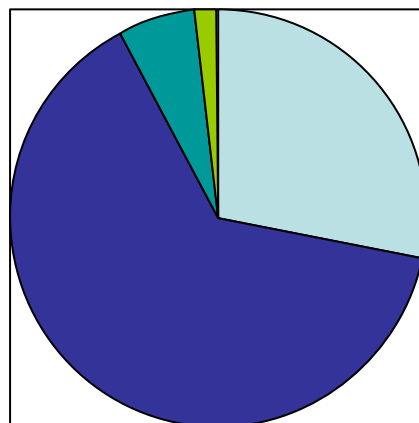
1. У якому класі ти навчаєшся?

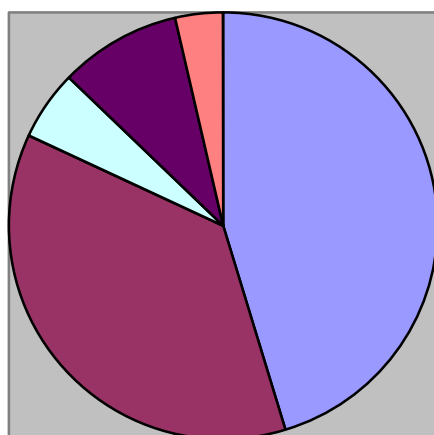
2. Чи любиш ти читати книги?

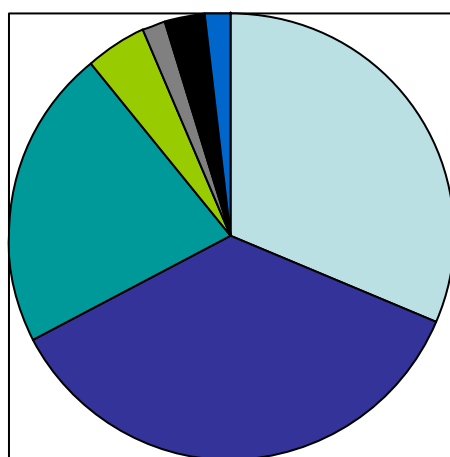
3. Скільки часу приділяєш читанню?

4. Мета відвідування бібліотеки

5. Які книжки ти любиш читати

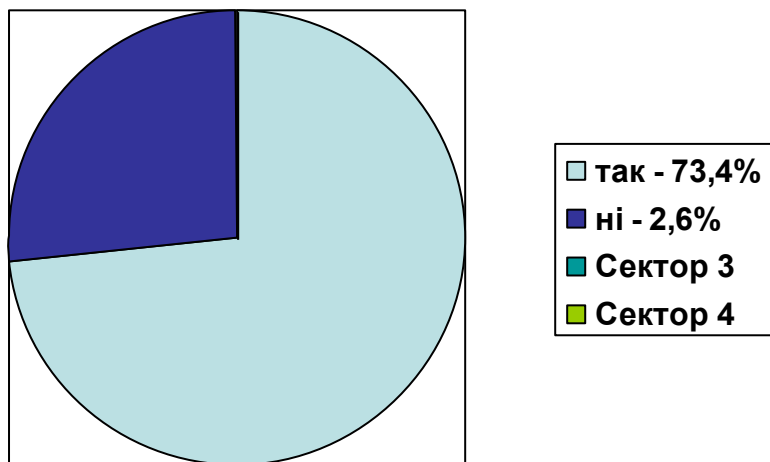

6. Чи потрібна сучасним школярам книжка?

Так – 100%

Ні, все можна знайти в Інтернеті – 0%

7. Чи є у вас домашня бібліотека?

8. Чи читають тобі книжки вдома?

Висновки : Аналіз учнівських анкет « Я - читач» показав, що більша частина опитуваних любить читати книги, хоча 26,6% не встигають у зв'язку із навантаженням у навчальній програмі.

Використовують для читання кожен вільну хвилину – 28,1 %. На превеликий жаль у дітей старшого шкільного віку обмаль часу щоб читати для

душі, вони читають тільки тоді коли є настрій - 64%, метою відвідування бібліотеки є додаткова література, яку задали на урок - 50%. Серед читацьких інтересів переважає фантастика – 31,3%, та пригодницька література – 35,9%. Казки серед даної аудиторії не актуальні (1,6%).

Не може не потішити і те, що 100% респондентів погодилися, що сучасним школярам потрібна «жива» книжка , а не її електронний варіант.

Досить непогані результати отримала розглядаючи питання про домашні бібліотеки - 73,4 % опитаних відповіли «так», 26,5 % «ні». На питання чи читають тобі книжки вдома? 70,3% дали відповідь «Читали коли був(ла) малий(а)». Це вселяє не аби яку віру в те, що батьки зацікавлені в розвитку своєї дитини і з маленького віку привчають дітей до книги. Не зважаючи, на перевантаження навчального плану більшість школярів знаходять хвилинку для спілкування з своїм другом-книгою.

Розділ III. Проблема читання в сучасному інформаційному суспільстві. Шляхи її вирішення.

*«Хто вчиться без книги,
той черпає воду решетом»
Гордон Драйден.*

Запитайте у своєї подруги чи друга назву останньої, прочитаної ними книжки. Або самі пригадайте, коли в останній раз ви вмощувалися по зручніше, брали в руки улюблений томик класиків і з легкою усмішкою від неминучої насолоди поринали в читання? Щось не пригадується? Ото ж бо ! Проблема зниження актуальності читання порушувалася вже дано. А на сучасному етапі вона досягла неймовірних масштабів.

Суть проблеми полягає в тому, що чим старшою стає дитина, тим менше часу вона приділяє читанню. З часом вона починає носити більш ділову форму, аніж вільну, з роками в дитини з'являються нові обов'язки і часу на читання стає дедалі менше.

Сучасний читач – це зовсім новий тип читача. Змінилися переваги дітей, їх пізнавальні і читацькі інтереси, джерела отримання інформації. Під час проведення анкетування та аналізу читацьких формулярів бачимо, що учні не прагнуть охопити тему глибше, розглянути її з різних сторін, прочитати щось додатково. З кожним роком відвідуваність бібліотеки учнями стає меншою.

Соціологи і психологи, так само як і бібліотекарі, зазначають, що не читаючі діти частіше за інших не знаходять виходу зі складних ситуацій, слабше орієнтуються в складнощах дитячого сприйняття світу, частіше потрапляють в антисоціальні ситуації, відчують дискомфорт у процесі спілкування з однолітками, відчують самотність, замкнутість, розгубленість тощо.

Сьогодні найбільш хвилююче питання це зменшення кількості користувачів-дітей у бібліотеках. Серйозними конкурентами читанню виступають телебачення, комп'ютери, Інтернет, мобільні телефони тощо.

Повернути дітей до книги, сформувати інтерес до читання – ось головні завдання, над якими працюємо ми - бібліотекарі. Адже на сьогоднішній день світ поки що не винайшов іншого шляху виховати культурну людину й особистість як через читання й мислення. І цей шлях пролягає, звичайно, через бібліотеку – інформаційно-культурний центр.

На даний час можна виділити декілька шляхів подолання кризи дитячого читання:

1. Щоб пробудити у дітей інтерес до читання, треба здивувати їх самим процесом читання - в знайомому відкрити незнайоме, в нудному - інтригуючи, у звичайному – незвичайне.
2. Створити сприятливі умови для залучення дитини до читання вдома це: відродження традицій сімейного читання; формування домашніх бібліотек, виховання читацької культури не лише в дітей, а й у їхніх батьків.
3. Ще стає питання про розроблення науково обґрунтованого навчального плану для дітей та підлітків від п'яти до сімнадцяти років із врахуванням часових та психологічних можливостей сприйняття ними обсягів інформації, який передбачатиме нормоване розподілення ними часу на класне, позакласне читання та роботу з комп'ютером з метою гармонійного виховання особистості.
4. Суттєве збільшення уваги до дитячої книги та престижності читання створення телевізійних дитячих передач, художніх та документальних фільмів, мультфільмів на підтримку читання, участь у пропаганді читання авторитетних для дітей героїв, акторів, співаків; формування позитивного образу дитини як читача безпосередньо в дитячих книгах та всіляка реклама дозвілля з книгою;

Василь Сухомлинський писав:

«Людина, для якої книжка вже в дитинстві стала такою необхідною, як скрипка для музиканта, як пензель для художника, ніколи не відчує себе обділеною, збіднілою, спустошеною».

Висновок

Практична значимість:

- вивчення, узагальнення та впровадження в практику особистого досвіду;
- самоаналіз діяльності результатів та створення медіатеки власних надбань;
- поповнення новими матеріалами власного сайту;
- консолідація зусиль суспільних інституцій у справі виховання підростаючого покоління;
- підняття іміджу бібліотеки.

Список використаних джерел

1. Ващенко А. Подорож у країну Гри : конкурсно-розважальна програма / А. Ващенко // Розкажіть онуку. – 2007. – № 7. – С. 110–114.
2. Індивідуальне бібліотечне обслуговування : інформ. лист / уклад. І. В. Гулик ; відп. за вип. Л. І. Шпукал. – Вінниця, 2011. – С. 20 . – (Серія «На допомогу бібліотечному фахівцю»).
3. Купіна О. Масова робота: класика жанру та новації / О. Купіна // Шкільний бібліотечно-інформаційний центр. – 2013. - №7. – С. 17-25.
4. На старті – Всезнайки : добірка конкурсів і вікторин // Позакласний час. – 2012. – № 11. – С. 85–96.
5. Спільна робота шкільних бібліотекарів та вчителів предметників [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://roippo.org.ua/upload/iblock/5b4/gavrish-n.p.-struktura-sp_vprats_kl.ker_vnika_vch_predm.-ta-b_bl_otekarya.pdf
6. Шепелява, І.О. Настільна книга шкільного бібліотекаря / І.О. Шепелява, Г.М. Іваненко. – Х.: Вид. Група „Основа”, 2010. – 128с. - ISBN: 978-617-00-0610-3
7. Яцишин Д. Турнір книгоманів : інтелектуальна гра для учнів 9–10 класів / Д. Яцишин // Шкільний світ. – 2012. – № 39 (жовт). – С. 11–13.